

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL
COĞRAFYA KONULARI VE BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE
İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI***
(*Prospective Social Studies Teachers Self-Efficacy Perceptions' on
Some General Geographical Subjects and Their Teaching Procedures*)

Yrd. Doç. Dr. Hamza AKENGİN

*Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal
Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Öğretim Üyesi.
hakengin@marmara.edu.tr*

Canan Tunç ŞAHİN

*Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Arş.Grv, cnntnc@gmail.com*

Berna KAYA

*Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler
Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Arş.Grv, berna1055@hotmail.com*

Gizem BENGİÇ

*Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler
Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Arş.Grv,
gizem.bengic@marmara.edu.tr*

Dr. Sevil SARGIN

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
Öğretim Üyesi. ssargin@fef.sdu.edu.tr*

ÖZET

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1.Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algıları nelerdir?

---

* Bu makalenin kısa bir özeti IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI**

2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algıları cinsiyetlerine, üniversitelerine, mezun oldukları lise türüne, coğrafya dersini sevip sevmeme durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada tarama model kapsamında karma modele yer verilmiştir. Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilen 28 sorudan oluşan üçlü, 13 sorudan oluşan beşli likert tipi olmak üzere 41 soruluk ölçek veri toplama aracı kullanılmıştır.

Araştırma evrenini üniversitelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği alanında eğitim veren Eğitim Fakültelerinde yer alan öğrenciler, örnekleme ise 6 üniversitenin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Veri toplama aracı ile elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilerek, literatürden faydalanılarak yorumlanmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmen adayları arasında; genel coğrafya konularını öğretebilir yeterliğine sahip olduğunu düşünenlerin oranı yüksek olmasına karşılık, “dünyanın oluşum safhaları, yeryüzünde basınç merkezleri ve bunların etkileri ile yeryüzünün şekillenmesinde etkili olan iç kuvvetler” gibi konularda zayıf olduklarına inanların da bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçların Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya konuları ilgili yeterlilikleri ve bu konuların öğretimi ile ilgili öz yeterlilik algılarının geliştirilmesi konusunda faydalı olması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, coğrafya, genel coğrafya, öz yeterlilik, öz yeterlilik algısı.

ABSTRACT

Answers to the following questions were examined in this study, which aims to determine the prospective Social Studies teachers' self-efficacy perceptions on geographical subjects and their teaching procedures:

1-What are the prospective Social Studies teachers' self-efficacy perceptions on general geographical subjects and their teaching procedures?

2-Do the prospective Social Studies teachers' self-efficacy perceptions on general geographical subjects and their teaching procedures differentiate according to the variables of gender, university, type of high schools which they graduated from, and whether they like the geography course or not?

Within the scope of survey model, the mixed model was used in this study. A scale developed by the researchers and consisting of 41 questions was used as a measurement tool. 28 items of the scale were three-point Likert-type and 13 of them were five-point Likert-type.

The universe of the study consisted of students studying at Faculties of Education, which educate Social Studies teachers, and the sample consisted of final-year students studying at the Social Studies Education Departments of six universities.

Data, which are collected by the measurement tool were analyzed on computer environment and interpreted in the context of the literature. Although the ratio of prospective Social Studies teachers who think that they have competency towards teaching general geographical subjects is high, it has been established that there were a few prospective teacher who were incompetent in some themes such as “earth’s formative stages, pressure centers on earth and their impacts, as well as the internal forces affecting formation of the earth’s formation process”.

It is expected that the results, which were obtained from this study would provide benefits in terms of improvement of self-efficacy perceptions of prospective Social Studies teachers on geographical subjects and their teaching procedures.

Key words: *Social Studies, geography, general geography, self efficacy, self-efficacy perception*

GİRİŞ

Milli Eğitim Temel Kanununda öğretmenlik mesleği; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyonla sağlanan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmıştır. Bu ihtisas alanında görev yapan öğretmenlerin ve kendisine öğretmenliği meslek olarak seçen öğretmen adaylarının eğitime ve öğretme yeterliklerine haiz olması çok önemlidir. Öğretmen adayları ve öğretmenlerin eğitime öğretme yeterlikleri arasında belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri, alışkanlık, tutum ve davranışları öğrencilere kazandırma veya bunların öğrenilmesi için uygun fırsat ve imkânları yaratma durumu yer almaktadır. Öğretmen yeterlikleri arasında öğretmenlerin öğrencileri tanıma yeterliklerinden, öğrencilere rehberlik yapması, öğretim ve öğrenme etkinliklerini yönetmesi ve okul çevre

*SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI*

ilişkilerini geliştirme yeterliklerine kadar geniş bir yelpazeyi içeren konular yer almaktadır.

Psikoloji ve eğitim literatüründe öğretmen öz-yeterliği kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Örneğin, Tschannen- Moran ve Woolfolk-Hoy (2001) öğretmenlerin öz yeterlik inançlarını, “bir öğretmenin öğrencilerinin arzu edilen öğrenme sonuçlarını oluşturma kapasitesine veya yeteneğine ilişkin inancı” olarak tanımlamaktadır. Ashton (1984) öğretmenin “öğrencilerinin performanslarını etkileme kapasitelerine olan inançları”, Guskey ve Passaro (1994) ise “öğretmenlerin, öğrencilerine etkili bir eğitim-öğretim verme konusundaki kendilerine güven duymalarına ilişkin inançları” olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlilik bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısı olarak tanımlanabilir. Öz yeterlilik, kişinin sahip olduğu becerilerini değil, bireyin farklı durumlar karşısında gösterebileceği performansına yönelik kendi algısını ifade eder (Bandura, 1997). Bireyin herhangi bir konuya yönelik motivasyonu ve buna bağlı olarak başarısı üzerinde öz yeterlik algısının önemli olduğu bilinmektedir (Yılmaz ve İbrahimoğlu, 2008). Kişinin sahip olduğu öz yeterlilik algısını belirleyen pek çok etken vardır (Woolfolk, 1990). Nihayetinde bir öğretmen veya öğretmen adayının kendine güveni öğrenme iklimine olumlu yansıtacak, başarısını etkileyecektir. Alderman(1999); yüksek öz yeterlilik algısına sahip öğretmenlerin, sınıflarında farklı strateji, yöntem ve teknik kullanarak etkin bir eğitim-öğretim yaşantısı oluşturmaya gayret ettiklerine dikkat çekmektedir. Ayrıca Pajares (1996) bir durumla ilgili öz yeterlik inancı yüksek olan bireylerin bir işi başarmak için çaba gösterdiklerini, olumsuzluklar ile karşılaştıklarında kolayca geri dönmediklerini, ısrarlı ve sabırlı olduklarına işaret etmektedir. Bu açıdan bakıldığında, öz yeterlik inancı eğitimde üzerinde durulması gereken önemli özelliklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sınıf yönetimini etkileyen çok sayıda etken vardır. Bu etkenlerden biri de öğretmenin öz yeterlilik algısıdır. Gerek mesleki yeterliliği ve gerekse öz yeterliliği yüksek olan öğretmen, sınıftaki zamanını daha çok akademik çalışmalar, öğrenci gelişimini hedef alan verimli aktivitelerle doldurmaya çalışırken; öz yeterlilik inancı düşük olan öğretmenler, zamanının önemli bir kısmını, sınıftaki disiplin sorunlarını çözmek, öğrencilerin yaptıkları hatalardan bahsetmekte

kullanmaktadır (Bandura, 1997). Bu konudaki bir başka tespit ise; öğretim becerisi konusunda kendisine güvenen ve öğrencilerinin başarıları konusunda beklentileri yüksek olan öğretmenlerin derse hazırlanmak için daha fazla zaman harcadıkları, öğretime karşı daha olumlu tutum besledikleri ve derslerinde teknolojiyi ve diğer yenilikleri kullanmaya karşı daha meyilli olduklarını göstermektedir (Albion, 1999; Ginns, Tulip, Waters ve Lucas, 1995; Tosun, 2000). Klausmeier ve Allen (1978) öğretmenin öz-yeterlik inancının, öğretimin niteliğini, kullanılan yöntem ve teknikleri, öğrencinin öğrenmeye katılımı ile öğrencinin öğretilenleri anlamasını kolaylaştırdığına dikkat çekerek, bunun da öğrencilerin başarı durumlarını etkilediğini belirlemektedir. Bu konudaki bir başka tespit ise, öz yeterlik inancının bireyin doğru ya da yanlış etkinlikler yapma davranışını etkilediğini, aynı zamanda bireyin bir sorun ile karşılaştığında sorunu çözmek için ne kadar çaba harcayacağı ve ne kadar ısrarcı olacağına belirtisi olduğunu da vurgu yapmaktadır (Otacıoğlu 2008).

Üniversite eğitimini tamamlamak üzere olan öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında etkili bir öğretim gerçekleştirebilmeleri için öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri ile öz yeterliklerinin tespiti önemlidir. Çünkü yapılan araştırmalar öğretmenin öğretim konusundaki performansında onun öğretim konusundaki öz yeterlik inancının etkili olduğunu göstermektedir. (Brownell ve Pajares, 1999). Eğitim fakültelerinde bir standart program çerçevesinde Sosyal Bilgiler formasyonu almak üzere öğrenim gören öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ile ilgili yeterliklerinin bir standarda ulaşması Sosyal Bilgiler programının amacına ulaşması bakımından önemlidir. Sosyal Bilgiler programında mekân algılama becerisi büyük ölçüde genel coğrafya konuları ile geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu bakımdan başarı testleri dışında öğretmen adaylarının kendi mesleki yeterliklerini değerlendirmeleri ve öz yeterlik algılarını tespiti dikkate değerdir.

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algılarını tespit etmektir. Öğretmen adaylarının, önemli ölçüde soyut bilgilerden oluşan genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algılarının bilinmesi mesleki yeterlik ve öz yeterlik algılarının geliştirilmesi için önemlidir.

YÖNTEM

Araştırmanın amacı

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algıları nelerdir?
2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algıları cinsiyetlerine, mezun oldukları lise türüne, coğrafya dersini sevip sevmeme durumlarına, öğrenim gördükleri üniversitelerine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın yöntemi

Bu araştırma tarama modeli ile yapılmış; survey yöntemi kapsamında veri toplamı aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 41 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Survey modeli (Tarama), belirli amaçlara ulaşmak için özel olaylar arasında var olan ilişkiyi tanımlamak ve değişkenler arasındaki ilişkiyi karşılaştırmak için belli zamanda yapılan veri toplama yöntemidir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000).

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini üniversitelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği alanında eğitim veren Eğitim Fakültelerinde yer alan öğrenciler, örneklem seçiminde kolay ulaşılabilirlik dikkate alınarak 6 üniversitenin (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi) Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıflarında öğrenim gören toplam 347 öğrenci oluşturmuştur (Tablo 1a).

Tablo 1a. Örneklemin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	f	%
Zonguldak Karaelmas	34	9,8
Abant İzzet Baysal	55	15,9
Pamukkale	94	27,1
Marmara	55	15,9
İstanbul	42	12,1
Sakarya	67	19,3
Toplam	347	100

Tablo 1b. Örneklemini oluşturan öğrencilerin niteliklerine ilişkin frekans oranları

	Cinsiyet		Mezun olunan lise türü					Coğrafya dersini ve konularını			Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünü isteyerek seçtim	
	Kız	Erkek	Düz lise	Anadolu L.	Anadolu Öğretmen	Yabancı Dil	Diğer	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Evet	Hayır
f	154	193	254	24	38	14	17	303	24	20	236	111
%	44,4	55,6	73,2	6,9	11	4	4,9	87,3	6,9	5,8	68	32

Örneklemini oluşturan 347 kişinin cinsiyetlerine bakıldığında çoğunluğunu erkeklerin (%55,6) oluşturduğu görülmektedir. Öğrencilerin %73,2'si düz lise mezunudur. Öğretmen adaylarının %87,3'ü coğrafya dersini sevdiğini, yine örneklemini oluşturan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%68,8) öğrenim gördükleri Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünü isteyerek seçtikleri anlaşılmaktadır (Tablo 1b).

Veri Toplama Aracı ve Özellikleri

Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilen iki bölümden oluşan 41 maddelik ölçek kullanılmıştır. İlk bölüm 28 maddeden oluşan üçlü likert tipi ölçek Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularıyla ilgili özyeterlilik inançlarını ölçmeye yöneliktir. İkinci bölüm 13 maddeden oluşan beşli likert tipi olup, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının öğretimiyle ilgili öz yeterlilik inançlarını ölçmeye yöneliktir. Geliştirilen ölçeğin Cronbach's Alpha= 0.873 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama aracının geçerliliği konusunda ise uzman görüşü alınmış ve ölçeğin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlilik algılarını ölçebilecek nitelikte olduğuna karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesi aşamasında, iki bölümden 41 maddeden oluşan ölçek Sosyal Bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencisi toplam 347 öğrenciye uygulanmış ve uygulama sonunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında işleme tabi tutularak frekans, yüzde ve anlamlılıklar elde edilerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Çalışmada bağımsız değişken olarak cinsiyet, öğrencilerin eğitim gördükleri üniversiteler, mezun oldukları lise türleri, coğrafya dersinin sevip sevmeme durumları ele alınmıştır. Söz konusu değişkenler ile ölçme aracındaki bazı maddeler ilişkilendirilerek anlamlı olup olmadıkları incelenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, mezun oldukları lise türleri, coğrafya dersi ve konularını sevip sevmeme durumlarına, öğrenim gördükleri üniversitelerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 2’den de görüleceği gibi öğretmen adayları genel coğrafya konularını öğretebilirim yeterliğine sahip olduğunu düşünenlerin oranı %53,6 ile %90,5 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının en zayıf oldukları konuların “Dünyanın oluşum safhaları, yeryüzünde basınç merkezleri ve bunların etkileri ile yeryüzünün şekillenmesinde etkili olan iç kuvvetler” olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördükleri konular arasında “Bir bölgede nüfus dağılımında etkili olan faktörler, yerleşmenin kuruluş yeri ile deprem arasındaki ilişki ve iklimlerin insan hayatı üzerindeki etkisini” içeren konular olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3’den de görüleceği gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının öğretimi ile ilgili yeterlikleri ile ilgili ifadelerle kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum değerlendirmeleri %87 ile %35,5 arasında değişmektedir. “Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya konularını biliyorum” ifadesine kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum değerlendirmesini yapanların oranı %87 iken, “Arazi çalışmalarını etkili bir şekilde planlayabilirim” ifadesine kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum diye cevap verenlerin

oranı ise %64,5'tir. Çalışma grubunun “Coğrafya konuları hakkında farklı kaynak ve görüşler iletebilirim” ifadesine kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum diye cevap verenlerin oranı ise %41,6 civarındadır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının bazı genel coğrafya konular ile ilgili yeterlikleri hakkındaki görüşleri

	Öğrenmelerini	Öğrenmelerini	Öğrenmelerini
	sağlayabilirim	kısmen sağlayabilirim	sağlayamam
	%	%	%
1-Dünyanın şekli boyutları ve hareketleri konusunu	83,9	15	1,2
2-Dünyanın oluşumu safhalarını	53,6	43,8	2,6
3-Yüzey şekillerini oluşturan faktörleri	75,8	22,8	1,4
4- Yeryüzündeki basınç merkezleri ve bunların etkilerini	59,9	35,4	4,6
5- Hızlı ve yavaş değişimlerin oluşumunu ve yorumlanmasını	74,9	23,1	2
6- Değişen dünya şartlarını yeni geldiğinde coğrafya konuları ile ilişkilendirerek	68,3	30	1,7
7- Yeryüzünün şekillenmesinde etkili olan iç kuvvetler konusunu	63,7	33,1	0,3
8- Bitki örtüsünün dağılımını etkileyen faktörler konusunu	87,6	11,2	1,2
9- Akarsuların yüzey şekillerinin oluşumundaki rolünü	82,1	16,4	1,4
10- Bir bölgede nüfus dağılımında etkili olan faktörleri	90,5	9,2	0,3
11- İklimlerin insan hayatı üzerindeki etkisini	89,3	10,7	-
12- Nüfusun kalkınma planlarındaki önemini	70,3	27,4	2,3
13- Nüfus yoğunluğunun ne anlama geldiğini	84,7	%15	0,3
14- Nüfus miktarının siyasi bakımdan önemini	87,6	11,2	1,2
15- Yerleşme şekillerinin iklim tiplerine göre değişimini konusunu	82,1	16,4	1,4
16- Yerleşme ile deprem arasındaki ilişkiyi	90,5	9,2	0,3
17- Madenler, sanayi tesisleri ve şehirleşme arasındaki ilişkiyi	89,3	10,7	-
18- Yüzey şekilleri ile ulaşım arasındaki ilişkiyi	70,3	27,4	2,3
19- Yüzey şekilleri ile nüfus yoğunluğunun dağılışı arasındaki ilişkiyi	84,7	15	0,3
20- Coğrafyanın anlamı ve araştırma konularını	71,5	25,9	2,6
21- Göç olgusunun sebep ve sonuçları konusunu	86,5	12,4	2,6
22- Uygarlıkların yerleşiminde coğrafi faktörlerin etkilerini	71,8	25,1	3,2
23- Suyun canlı yaşamı üzerindeki etkilerini	71,8	26,2	1,7
24- Türkiye'nin dünya üzerindeki yeri ve önemini ve bunun sonuçlarını	89,6	9,8	0,6
25- İklimin insan ve diğer canlı yaşamı üzerindeki etkilerini ve sonuçlarını	82,4	17	0,6
26- Mekan algılamada coğrafya eğitiminin gerektirdiklerini ve önemini	65,7	32,3	2
27- İrsanlık tarihinin oluşunu değiştiren tarihi olayların coğrafi bir mekânda meydana geldiğini ve bu coğrafi mekânın özelliklerine göre şekillendiğini	86,5	12,4	1,2
28- Ülkeler arası köprüler kurmada coğrafyanın önemini	86,5	12,4	1,2

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI

Tablo 3. Öğretmen adaylarının coğrafya konularını öğretebilme ile ilgili yeterlikleri hakkındaki görüşleri

	Kesinlikle kabiliyorum	Kabiliyorum	Kararsızım	Kabiliyorum değilim	Kesinlikle kabiliyorum değilim
	%	%	%	%	%
1-Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya konularını biliyorum	32	55,6	9,2	2,3	0,9
2- Coğrafya konuları hakkında farklı kaynak ve görüşler iletebilirim.	17	41,5	32,6	5,8	3,2
3- Etkili bir coğrafya öğretimi için gerekli olabilecek strateji yöntem ve teknikleri biliyorum	16,7	48,4	28,5	4,3	1,7
4- Coğrafya konularıyla ilgili kavram haritaları oluşturabilirim	18,7	42,4	29,7	6,9	2
5- Arazi çalışmalarını etkili bir şekilde planlayabilirim	12,7	22,8	40,6	16,4	7,5
6- Coğrafya öğretiminde bilgi teknolojilerinden faydalanabilirim.	31,4	45,5	16,1	4	2,9
7- Hangi coğrafya konusunda hangi strateji ve yöntemi kullanacağımı belirlemekte zorlanırım.	10,1	26,2	29,7	26,2	7,8
8- Coğrafya konuları ile ilgili kazanımlara uygun etkinlik planlayabilirim.	23,3	49,9	19,9	5,2	1,7
9- Coğrafya konularıyla ilgili gerekli öğretmen niteliklerine sahibim.	26,5	46,1	23,1	3,5	0,9
10- Coğrafya konularında öğrencileri aktif bir şekilde dersle katabilirim.	33,7	48,1	15	1,7	1,2
11- Coğrafya konularına göre öğrenci çalışmalarını uygun değerlendirme kriterleriyle ölçebilirim	25,9	49	21,3	3,2	0,6
12- Coğrafya konularının öğretiminde biseysel farklılıkları göz önünde bulundurarak etkinlikleri planlayabilirim	23,3	49	23,9	2,9	0,9
13- Coğrafya konularında öğretim ilkelerini dikkate alarak dersi planlayabilirim	29,1	51	16,1	2	1,4

Tablo 4: Öğrencilerin Mezun Oldıkları Lise Türüne Göre Genel Coğrafya Konularına İlişkin Öz Yeterlilik İnanç Puanları İçin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	s	sd	F	P
Düz Lise	254	35,26	6,1			
Anadolu Lisesi	24	33,75	4,22			
Anadolu Öğretmen Lisesi	38	39,28	9,65	4-342	4,602	0,001
Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	14	38	6,76			
Diğer	17	33,94	4,08			
Toplam	347	35,64	6,54			

Tablo 4’de Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının genel coğrafya konularına ilişkin mezun oldukları lise türlerine göre öz yeterlilik inanç puanlarının dağılımı görülmektedir. Düz lise mezunları $\bar{X}=35,26$, Anadolu lisesi $\bar{X}=33,75$, Anadolu Öğretmen lisesi $\bar{X}=39,28$, yabancı dil ağırlıklı liseden mezun olan öğrenciler $\bar{X}=38$, diğer liselerden mezun olan öğrenciler $\bar{X}=33,94$ puana sahiptirler. Bu verilere göre genel coğrafya konularına ilişkin Anadolu öğretmen lisesinden mezun olan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları en yüksek, Anadolu lisesinden mezun olana Sosyal Bilgiler öğretmen adayları en düşük öz yeterlilik inanç düzeyine sahiptir. Bu verilerin gruplar arasında anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 5’de verilmiştir. Tablo 4’de yer alan verilere göre, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya konularına yönelik öz yeterlilik inançları mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($F(4-342) = 0,001; p < 0,05$). Farklılığın yönünü belirlemek için Post Hoc testlerden Benferroni sonuçlarına göre; Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olan öğrenciler lehine anlamlı fark vardır. Bu da mezun olunan lise türünün coğrafya konularına ilişkin bakış açıları üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inanç puanlarının mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı görülmektedir. Düz lise mezunları $\bar{X}=28,57$, Anadolu lisesi $\bar{X}=26,54$, Anadolu Öğretmen lisesi $\bar{X}=31,16$, yabancı dil ağırlıklı liseden mezun olan öğrenciler $\bar{X}=30,86$ diğer liselerden mezun olan öğrenciler $\bar{X}=30,24$ puana sahiptirler. Bu verilere göre

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI**

genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin Anadolu öğretmen lisesinden mezun olan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları en yüksek, Anadolu lisesinden mezun olan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları genel coğrafya konularının öğretimiyle ilgili en düşük öz yeterlilik inanç düzeyine sahiptirler. Bu verilerin gruplar arasında anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inançları mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir ($F(4-342) = 0,083$; $p < 0,05$). Farklı lise türünden mezun olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin benzer düzeyde öz yeterlilik inancına sahip oldukları söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularına ilişkin öz yeterlilik inançları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(345) = 0,862$; $p > 0,05$). Kız öğrencilerin genel coğrafya konularına ilişkin öz yeterlilik inanç düzeyleri ile ($\bar{X} = 35,57$), erkek öğrencilerin genel coğrafya konularına ilişkin öz yeterlilik inanç düzeyleri ($\bar{X} = 35,69$) arasında farklılığın fazla olmadığı görülmüştür.

Tablo 5: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Genel Coğrafya Konularının Öğretimine İlişkin Öz Yeterlilik İnançları İçin Bağımsız t-testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	154	30,16	7,02	345	2,94	,003
Erkek	193	27,87	7,39			

Tablo 5’ de Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inançları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($t(345) = 0,003$; $p < 0,05$). Farklılık kız öğrencilerinin lehinedir. Kız öğrencilerin genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inanç düzeyleri ile ($\bar{X} = 30,16$), erkek öğrencilerin genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inanç düzeyleri ($\bar{X} = 27,87$) arasında farklılığın olduğu görülmüştür.

Tablo 6: Öğrencilerin Genel Coğrafya Dersini Sevip Sevmeme Durumlarına Göre Genel Coğrafya Konularına İlişkin Öz-Yeterlilik İnanç Puanları İçin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	F	p
Seviyorum	303	35,31	6,24			
Kararsızım	24	35,04	5,32	2-344	8,3	,000
Sevmiyorum	20	41,3	9,53			
Toplam	347	35,64	6,54			

Tablo 6’de Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya dersini sevip sevmeme durumlarına göre genel coğrafya konularına ilişkin öz-yeterlilik inanç puanları görülmektedir. Bu dağılıma göre genel coğrafya konularını sevenler $\bar{X} = 35,31$, kararsızlar $\bar{X} = 35,04$, genel coğrafya konularını sevmeyenler ise $\bar{X} = 41,3$ puana sahiptirler. Bu verilere coğrafya konularını sevmeyen öğrencilerin en yüksek, seven öğrenciler ise en düşük öz yeterlilik inanç düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Gruplar arasında anlamlı farklılık oluşup oluşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre; Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularına ilişkin öz-yeterlilik inançları genel coğrafya dersini sevip sevmeme durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($F(2-344) = 0,000$; $p < 0,05$). Farklılığın yönünü belirlemek için Post Hoc testlerden Benferroni sonuçlarına göre; genel coğrafya konularını sevmeyen öğrenciler lehine anlamlı fark vardır.

Tablo 7: Öğrencilerin Coğrafya Dersini Sevip Sevmeme Durumlarına Göre Genel Coğrafya Konularının Öğretimine İlişkin Öz-Yeterlilik İnanç Puanları İçin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	F	p
Seviyorum	303	28,35	6,73			
Kararsızım	24	31,12	9,73	2-344	7,6	,001
Sevmiyorum	20	34,25	9,80			
Toplam	347	28,88	7,30			

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI**

Tablo 7’da Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya dersini sevip sevmeme durumlarına göre genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz-yeterlilik inanç puanları dağılımına göre genel coğrafya konularını sevenler $\bar{X} = 28,35$, kararsızlar $\bar{X} = 31,12$ genel coğrafya konularını sevmeyenler ise $\bar{X} = 34,25$ puana sahiptirler. Bu verilere göre coğrafya konularını sevmeyen öğrenciler en yüksek, seven öğrenciler ise en düşük öz yeterlilik inanç düzeyine sahiptirler. Gruplar arasında anlamlı farklılık oluşup oluşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre; Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Genel Coğrafya Konularının öğretimine İlişkin Öz-Yeterlilik İnançları Genel Coğrafya Dersini Sevip Sevmeme Durumlarına Göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($F(2-344) = 0,001$; $p < 0,05$). Farklılığın yönünü belirlemek için Post Hoc testlerden Benferroni sonuçlarına göre; genel coğrafya konularını sevmeyen öğrenciler lehine anlamlı fark vardır.

Tablo 8. Öğrencilerin Üniversitelerine Göre Genel Coğrafya Konularına İlişkin Öz-yeterlilik İnanç Puanları İçin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

Üniversite	N	$\bar{X}$	S	sd	F	P
ZonguldakKaraelmas	34	40,29	8,55			
Abant İzzet Baysal	55	40,35	7,62			
Pamukkale	94	41	7,33			
Marmara	55	37,33	4,67	5-341	2,286	0,046
İstanbul	42	38,95	5,98			
Sakarya	67	39,30	6,57			
Toplam	347	39,67	6,92			

Tablo 8’da Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının genel coğrafya konularına ilişkin öz yeterlilik inanç puanlarının üniversitelerine göre dağılımı görülmektedir. Bu verilere göre genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin ortalamalar birbirine yakın olmakla beraber,

Pamukkale üniversitesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adayları en yüksek, Marmara üniversitesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adayları genel coğrafya konularıyla ilgili en düşük öz yeterlilik inanç düzeyine sahiptirler. Bu verilerin gruplar arasında anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya konularına ilişkin öz yeterlilik inançları üniversitelerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir ($F(5-341) = 0,046; p < 0,05$). Farklılığın yönünü belirlemek için Post Hoc testlerden Benforroni sonuçlarına göre; Pamukkale üniversitesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adayları lehine anlamlı fark vardır.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inanç puanlarının üniversitelerine göre dağılımı görülmektedir. Bu verilerin gruplar arasında anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inançları üniversitelerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir ($F(5-341) = 0,133; p < 0,05$). Farklı üniversitede öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin benzer düzeyde öz yeterlilik inancına sahip oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonucunda; Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularını öğretebilir yeterliğine sahip olduğunu düşünenlerin oranı yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının en zayıf olduklarına inandıkları konuların “Dünyanın oluşum safhaları, yeryüzünde basınç merkezleri ve bunların etkileri ile yeryüzünün şekillenmesinde etkili olan iç kuvvetler” olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördükleri konular arasında “Bir bölgede nüfus dağılımında etkili olan faktörler, yerleşmenin dağılışı ile deprem arasındaki ilişki ve iklimlerin insan hayatı üzerindeki etkisini” içeren konular yer almaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretmen adayları genel coğrafya konularının öğretiminde kendilerini yeterli görmektedir. “Sosyal Bilgiler dersi

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI**

kapsamında yer alan coğrafya konularını biliyorum” ifadesine öğrencilerin büyük çoğunluğu (%87) olumlu yönde ifadede bulunurken; “Arazi çalışmalarını etkili bir şekilde planlayabilirim” ifadesine ise öğrencilerin yarısından fazlası (%64,5) olumsuz yönde cevap vermiştir. Çalışma grubunun “Coğrafya konuları hakkında farklı kaynak ve görüşler iletebilirim” ifadesine olumsuz yönde cevap verenlerin oranı ise %41,6 civarındadır.

Araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konuları ve genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz-yeterlilik inanç düzeyleri farklı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İlk olarak Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türleri incelenmiştir. Anadolu öğretmen lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının diğer liselerden mezun olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek öz yeterlilik düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer bir sonuç Otacıoğlu'nun (2008) müzik öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları üzerinde yaptığı araştırmadan da elde edilmiştir. Fakat Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inançları, mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir ($F(4-342) = 0,083; p < 0,05$). Bu sonuçta eğitim fakültelerinin benzer yeterlilikte öğretmen yetiştirme amacıyla örtüşmektedir.

Üstüner, Demirtas, Cömert ve Özer (2009) tarafından Orta Öğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları üzerine yapılan araştırmadan elde edilen bulgular öğretmenlerin öz yeterliliklerine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir. Ayrıca Kaya ve Dönmez'in (2008) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üst Düzeyli Düşünme Becerilerinin Öğretimi İle İlgili Öz Yeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi başlıklı çalışmasından elde edilen sonuçlar da, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeylerinin, onların cinsiyetlerinden, yaş değişkeninden, öğrenim gördükleri öğretim türünden, üniversite değişkeninden, mezun oldukları ortaöğretim kurumu türünden, ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediğini göstermektedir. Benzer bir durum Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularına yönelik öz yeterlilik inanç düzeyleri içinde söz konusudur. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularının

öğretimine yönelik öz yeterlilik inanç düzeyleri cinsiyete göre anlamlı fark görülmezken, ($t(345) = 0,862; p > 0,05$), öğretmen adaylarının genel coğrafya konularına yönelik öz yeterlilik inanç düzeylerinin cinsiyete göre kızlar lehine anlamlı fark görülmüştür ($t(345) = 0,003; p < 0,05$). Bu araştırma sonuçlarından olan öz yeterlilik inanç düzeyinin kızlar lehine anlamlı fark göstermesi, Çapri ve Çelikkaleli'nin (2008) öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik yapılan analiz sonucunda, cinsiyetler açısından kız öğretmen adayları lehine elde edilen bulgu ile benzeşmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya dersini sevip sevmeme durumlarına göre genel coğrafya konularına ($F(2-344) = 0,000; p < 0,05$) ve genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz-yeterlilik inanç düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmektedir ($F(2-344) = 0,001; p < 0,05$). Bu fark genel coğrafya konularını sevmeyen öğrenciler lehinedir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının genel coğrafya konularına ilişkin öz yeterlilik inançları üniversitelerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($F(5-341) = 0,046; p < 0,05$), genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin öz yeterlilik inançları üniversitelerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir ($F(5-341) = 0,133; p < 0,05$). Bu sonuç altı farklı üniversite de öğrenim gören öğrencilerin genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin benzer düzeyde öz yeterlilik inanca sahip olduklarını ifade eder. Öğrenim görülen üniversitenin genel coğrafya konuları bakımından anlamlı düzeyde etkisi olmasına rağmen, genel coğrafya konularının öğretimine ilişkin bakış açıları üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olmadığı anlaşılmaktadır.

“Dünyanın oluşum safhaları, yeryüzünde basınç merkezleri ve bunların etkileri, yeryüzünün şekillenmesinde etkili olan iç kuvvetler ile arazi çalışmalarının etkili şekilde planlanması” konularında öğretmen adaylarının zayıf oldukları anlaşılmaktadır. Bunlardan hareketle öğretim elemanlarının söz konusu konuların öğretiminde takip ettikleri stratejileri gözden geçirmeleri gerekmektedir. Öğretim elemanlarının hızla gelişen ve yaygınlaşan bilgi teknolojilerinden faydalanma konusundaki becerilerini geliştirerek, bunlardan faydalanmaları, özellikle dünyanın oluşumu ve basınç merkezleri ile ilgili animasyonları derslerinde daha sık

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI**

kullanmaları, hem konuların görselleştirilmesi ve hem de kavratılmasında önemli ölçüde yardımcı olacaktır. Ayrıca bu konulara yönelik araştırma projelerinin teşvik edilmesi ve belgesellerin derslerde öğretim aracı olarak kullanılması gerekmektedir.

Öğretmen adaylarının gezi gözlem faaliyetlerini etkili bir şekilde kullanabilmeleri için bu konuda gerekli tecrübeleri edinmeleri gerekmektedir. Bunun için sosyal bilgiler öğretmenliği programlarında gezi gözlem ve arazi çalışmaları etkin olarak kullanılmalıdır. Ayrıca öğrenci kulüpleri aracılığı ile öğrencilerin geziler düzenlemesi ve bu faaliyetlerden etkin rol almalarının sağlanması arazi çalışmalarının etkili bir şekilde planlanması konusunda becerilerin geliştirilmesinde faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Albion, P. R. (1999). Self-Efficacy Beliefs As An Indicator of Teachers' Preparedness for Teaching with Technology. In j. D. Price & j. Willis & d. A. Willis & m. Jost & S. Boger-Mehall (eds.), *Technology And Teacher Education Annual 1999* (s. 1602-1608). Charlottesville, va: Association For The Advancement Of Computing In Education.
- Alderman, M. Kay. (1999). *Motivation For Achievement*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Ashton, P. T. (1984). Teacher efficacy: A motivational Paradigm For Effective Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 35, 38-32.
- Bandura, A. (1997). *Self Efficacy; The Exercise Of Control*. New York: Freeman and Company.
- Brownell, M. T., Pajares, F. (1999). Teacher Efficacy and Perceived Success in Mainstreaming Students with Learning and Behavior Problems. *Teacher Education and Special Education* 22 (3) s. 154-64.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research Methods in*

Education, 5th Edition, Routhledge - Falmer, London.

- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program Ve Fakültelerine Göre İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt: 9, sayı: 15 s:33-53.
- Gitlin, I. S., Tulip, D. F., Watters, J. J., and Lucas, K. B. (1995). Changes In Preservice Elementary Teachers' Sense Of Efficacy in Teaching Science. *School Science and Mathematics*, 95 (8), s 394-400.
- Guskey, T. ve Passaro, P. (1994). Teacher Efficacy: A Study Of Construct Dimensions, *American Educational Research Journal*, 31, 627–643.
- Kaya, B. ve Dönmez, C (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üst Düzeyli Düşünme Becerilerinin Öğretimi İle İlgili Öz Yeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 12, S:3, s. 107- 122
- Klausmeier, H. S., ve Allen, P. S. (1978). *Cognitive Development of Children And Youth a Longitudinal Study*. Newyork: Academic Press.
- Kurbanoğlu, S. (2004). “Öz yeterlilik İnanç ve Bilgi Profesyonelleri İçin Önemi”. *Bilgi Dünyası*, 5(2):137–152.
- Otacıoğlu, S. G. (2008) “Müzik Öğretmenliği Okul Deneyimi I Uygulamalarına Katılan Öğretmen Adaylarının Öz Etkililik-Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi” C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Mayıs 2008 Cilt: 32 No:1 163-170, Manisa.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy Beliefs in Academic Settings. *Review of Educational Research* 66 (4), s. 543-578.
- Tosun, T. (2000). The Beliefs of Preservice Eementary Teachers Toward Science and Science Teaching. *School Science and Mathematics* 100 (7), s 374-379.

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAZI GENEL COĞRAFYA KONULARI VE
BUNLARIN ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ÖZ-YETERLİK ALGILARI**

- Tschannen-Moran, M. ve Hoy, A.W. (2001). Teacher Efficacy: Capturing An Elusive Construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M., ve Özer, N. (2009). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 9, Sayı 17, Haziran 2009, 1-16.
- Woolfolk, A. (1990). *Educational Psychology* (4th ed.). New Jersey: Printice Hall, Englewood Cliffs.
- Yılmaz, A. ve İbrahimoğlu, Z. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarih Öğretimine İlişkin Öz Yeterlilik Algıları. *2.Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu*. Çanakkale.